

Univers Pedagogic

 41 (924),
 14 noiembrie 2024

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!
pro

CENTRE DE EXCELENȚĂ ACREDITATE PENTRU FORMAREA CONTINUĂ A PROFESORILOR

Profesorii din învățământul profesional tehnic (ÎPT), care predau cursul „Decizii pentru un mod sănătos de viață”, vor avea acces la programe de formare continuă menite să le actualizeze cunoștințele și competențele, desfășurate la două centre de excelență recent acreditate: Centrul de Excelență în Industria Ușoară din Chișinău și Centrul de Excelență în Servicii și Prelucrarea Alimentelor din Bălți.

re mai eficientă a cunoștințelor, fiind mai apropiați de nevoile elevilor. Primele grupuri de profesori au finalizat deja programul în această toamnă, iar 64 de cadre didactice din 48 de instituții de învățământ profesional tehnic au fost certificate. Programul de instruire acoperă teme diverse, de la relații interpersonale și inteligență emoțională până la identificarea formelor de abuz și combaterea prejudecăților, fiind centrat pe dezvoltarea abilităților esențiale pentru viață.

Conform reprezentanților UNFPA Moldova, accesul la tehnici și resurse inovatoare le permite profesorilor să abordeze subiecte esențiale pentru comportamentele și deciziile elevilor pe termen lung. Prin participarea la formarea continuă, cadrele didactice pot răspunde eficient

provocărilor actuale din domeniul educației.

În următorii patru ani toate cadrele didactice din ÎPT, care predau cursul „Decizii pentru un mod sănătos de viață”, vor beneficia de aceste cursuri la centrele de excelență acreditate. Totodată, până la sfârșitul anului 2024 instituțiile profesional tehnice din Republica Moldova vor fi dotate cu resurse educaționale inovative pentru predarea acestei discipline.

Aceste inițiative fac parte din programul „Conectăm tinerii cu piața muncii prin dezvoltarea deprinderilor de viață”, realizat de UNFPA în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării, cu sprijinul financiar din partea Agenției Austriece pentru Dezvoltare, prin Cooperarea Austriacă pentru Dezvoltare.

Integrarea copiilor refugiați din Ucraina, prioritate în sistemul educațional din Moldova

La conferința internațională „Protejarea drepturilor omului ale persoanelor strămutate: provocări actuale și pași următori”, desfășurată la Chișinău, au fost abordate măsuri esențiale pentru sprijinirea refugiaților și protejarea drepturilor acestora. Evenimentul, organizat sub auspiciul Oficiului Consiliului Europei în Republica Moldova, a acordat o atenție specială integrării copiilor refugiați din Ucraina în sistemul educațional din Moldova.

Ministerul Educației și Cercetării (MEC) a subliniat angajamentele sale pentru integrarea acestor copii, prin deschiderea unor clase cu predare în limba ucraineană, furnizarea de manuale din Ucraina și organizarea cursurilor de limba română. MEC continuă să sprijine integrarea copiilor refugiați, colaborând cu partenerii internaționali pentru a le asigura accesul la educație și un mediu stabil și incluziv. Datorită acestor măsuri, 753 de copii refugiați au fost

integrați în grădinițe, 2.320 în școli, iar peste 200 de studenți au început cursuri universitare în Republica Moldova. În plus, 20 de profesori ucraineni au găsit locuri de muncă în instituțiile de învățământ din țară. Un alt rezultat important al proiectului este sprijinul psihologic acordat refugiaților, prin formarea a 12 formatori naționali și 90 de formatori regionali în domeniul psihopedagogic.

În cadrul conferinței, a fost prezentat „Jurnalul de reziliență pentru adolescenți”, disponibil în patru limbi (română, ucraineană, engleză și rusă), pentru a sprijini tinerii refugiați în procesul lor de adaptare.

Evenimentul a reunit reprezentanți ai instituțiilor de stat din Republica Moldova și alte state europene, organizații internaționale, activiști și experți, oferind oportunități de consolidare a cooperării în sprijinul persoanelor refugiate și strămutate.

Soluții pentru eficientizarea implementării curricula în domeniul educației timpurii și primare

Recent la Facultatea de Științe ale Educației a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău s-a desfășurat masa rotundă „Monitorizarea implementării curricula pentru educația timpurie și învățământul primar: configurări teoretico-metodologice și practice”. Evenimentul, organizat în cadrul subprogramului de cercetare cod 040104, a reunit aproximativ 150 de participanți din diverse domenii educaționale, printre care directori de instituții de învățământ, metodiști, cadre didactice, cercetători și masteranzi, prezenți în format fizic și online.

Scopul principal al mesei rotunde a fost evaluarea instrumentelor și metodelor actuale de monitorizare a implementării curricula pentru educația timpurie și învățământul primar, cu accent pe îmbunătățirea calității educației. În acest context, au fost prezentate și analizate reperele teoretico-metodologice ale procesului de monitorizare, experiențele de implementare a curriculumului la nivelul ciclurilor 0 și 1,

precum și instrumentele de monitorizare utilizate pentru a asigura un proces educațional eficient și relevant pentru nevoile actuale ale copiilor.

Participanții au subliniat importanța unor eșantioane reprezentative și au discutat despre procedurile de administrare și prelucrare a datelor, utilizând tehnologiile informaționale ca suport în analiză. Un alt punct esențial abordat a fost consolidarea cooperării cu Ministerul Educației și Cercetării,

universitățile și colegiile pedagogice din țară pentru a optimiza procesul de monitorizare.

Concluziile mesei rotunde includ aprobarea oficială a instrumentelor de monitorizare a implementării curricula, stabilirea procedurilor specifice de aplicare și formare reprezentativă a eșantioanelor de investigare. De asemenea, s-a stabilit importanța pregătirii personalului implicat în acest proces și a prelucrării eficiente a datelor prin valorificarea tehnologiei.

Evenimentul a reprezentat un pas important în configurarea unor strategii eficiente și moderne de monitorizare, subliniind rolul Universității „Ion Creangă” în promovarea excelenței și inovării în educația timpurie și primară.

BIRD: Tranziție durabilă prin eficiență energetică la peste 40 de școli

Un număr de 46 de școli din Republica Moldova vor fi renovate energetic grație proiectului „Tranziție durabilă prin eficiență energetică în Moldova”, implementat de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD). Astfel, țara noastră va împrumuta 50 de milioane de dolari SUA, beneficiind în același timp de un grant de 4,5 milioane. Totodată, 15 milioane se vor investi în vederea modernizării sistemului de alimentare centralizată cu energie termică, inclusiv în școlile din mun. Chișinău.

Din suma totală, aproximativ 35 de milioane de dolari vor fi alocați pentru renovarea energetică a celor 46 de școli, în cadrul cărora se vor realiza lucrări de izolare termică a geamurilor și acoperișurilor, înlocuire a ferestrelor și ușilor, renovare a sistemelor de încălzire și de iluminat, instalare a pompelor de căldură, colectoarelor solare termice și panourilor fotovoltaice.

Bursa Președintelui pentru 15 elevi și studenți

Burse de merit pentru rezultate excepționale în anul de studii 2024/2025 vor fi acordate unui număr de 15 elevi și studenți. Astfel, 10 studenți vor primi câte 3 690 de lei lunar, pe durata unui an academic, iar bursa elevilor din colegii va constitui 2 860 de lei. În vederea selectării beneficiarilor s-a ținut cont de: media notelor, scrisorile de recomandare, activitățile educaționale, culturale, sportive și științifice desfășurate de către tineri.

Este de menționat că în anul 2024, pentru bursa Președintelui au fost depuse 72 de dosare. De asemenea, pentru anul curent de învățământ, bursele prezidențiale

au fost majorate de la 1 845 la 3 690 de lei (de două ori mai mult) pentru studenți și, respectiv, 2860 de lei pentru elevii din învățământul profesional tehnic.

Laborator de energie regenerabilă și cantină modernizată, inaugurate la CEEE

Centrul de Excelență în Energetică și Electronică (CEEE) din Chișinău a marcat un moment important în dezvoltarea infrastructurii educaționale prin inaugurarea unei cantine modernizate și a unui laborator de energie regenerabilă și eficiență energetică, destinate instruirii practice a viitorilor specialiști din domeniul energiei. Aceste facilități au fost renovate datorită unui parteneriat între Ministerul Educației și Cercetării și partenerii locali, o colaborare care subliniază angajamentul față de educația practică și inovativă.

Prezent la eveniment, Ministerul Educației și Cercetării, Dan Perciun, a subliniat importanța acestor proiecte pentru comunitatea educațională: „Aceste investiții sunt un pas semnificativ în consolidarea infrastructurii CEEE, transformând instituția într-o platformă educațională modernizată, care va pregăti tinerii pentru provocările sectorului energetic al viitorului”.

Renovarea cantinei a inclus lucrări de reparație capitală, iar noile condiții vor asigura un spațiu de alimentație confortabil pentru

cei aproximativ 1.900 de elevi ai Centrului. Investiția totală pentru modernizarea cantinei s-a ridicat la 1,4 milioane de lei.

În paralel, laboratorul de energie regenerabilă și eficiență energetică, dotat cu echipamente de ultimă generație, inclusiv un sistem fotovoltaic amplasat pe acoperișul instituției, le oferă elevilor posibilitatea de a învăța și exersa abilități tehnice esențiale pentru o carieră în domeniu. Valoarea investițiilor pentru dotarea laboratorului a fost de aproximativ 406.000 de lei, un pas important pentru formarea unei noi generații de specialiști

pregătiți să răspundă cerințelor actuale ale pieței muncii.

Prin aceste inițiative, CEEE își reafirmă rolul de instituție de elită în educația tehnologică, oferind studenților săi condiții de învățare moderne și resurse practice esențiale pentru dezvoltarea profesională în domeniul energiei.

Diasporă: Școli duminicale de studiu în limba română

Acum cetățenii Republicii Moldova care locuiesc în țări europene au posibilitatea să-și înscrie copiii la școli duminicale românești, care activează în mai multe orașe. Astfel, copiilor li se deschide oportunitatea de a dezvolta abilități mai aprofundate de a scrie, citi și vorbi limba română, precum și de a descoperi mai în amănunt literatura, geografia, istoria și civilizația românească.

Spre exemplu, Școala românească „Nicolae Iorga” din Birmingham (Marea Britanie) a fost fondată în octombrie 2020 de Mariana Plămădeală, fiind în prezent frecventată de aproximativ 40 de copii cu vârste cuprinse între 4 și 15 ani. Sesiunile de învățare au loc în zilele de sâmbătă, între orele 10:00-13:00. Copiii aici sunt ghidați de un profesor și trei asistenți.

Instituția include învățacei de 11 ani, care nu vorbesc deloc româna, dar și elevi de 7-8 ani care se descurcă foarte bine la capitolul vorbit și scris. Grupurile sunt neomogene, însă acest lucru constituie un avantaj, căci așa ei învață mai ușor chiar unul de altul, tradiție de altfel încetățenită de mult timp la Grădinițele Waldorf din toată lumea. Cursurile sunt personalizate, fiind create și desfășurate în funcție de necesitățile fiecărui copil în parte.

Activitățile sunt axate și pe tematici ce contribuie la descoperirea de tradiții românești de pe ambele maluri ale Prutului, prin învățarea de proverbe și expresii, studierea biografiei unor

personalități marcante din istoria României și Republicii Moldova, familiarizarea cu diferite opere de artă, cu muzica și bucătăria românească. De asemenea, elevii au acces la ateliere educaționale de pictură, dans, descoperirea emoțiilor, întâlnindu-se cu tineri vorbitori de limba română din diasporă.

„Părinții sunt cei cărora le datorăm sustenabilitatea acestui proiect; fără ei, copiii nu ar veni la instituția noastră sâmbătă, după o săptămână intensă de studiu. La început de an școlar, ne consultăm cu părinții pentru a afla necesitățile lor în materie de cunoaștere a limbii române. Pe lângă cursuri și ateliere, organizăm întâlniri cu părinții, serbări de Crăciun și Paști, dar și participăm la festivaluri multiculturale, unde împărtășim valorile și cultura noastră cu alte naționalități din zona în care locuim”, a specificat Mariana Plămădeală, fondatoarea Școlii românești „N. Iorga” din Birmingham. La rândul său, Oxana Gheorghiu-Lutev, care este stabilită în Germania de mai mulți ani, a fondat în 2021 un Centru educațional român „Kinderwelt”

(tr. din germ.: „Lumea copiilor”), cu studii gratuite. Ulterior, ea a urmat, fiind ajutată de Biroul Relații cu Diaspora de la Chișinău, un curs pentru profesorii de limba română. Lecțiile pentru copii din cadrul Centrului au loc în fiecare zi de sâmbătă, între orele 13:00-15:00, fiind frecventate de 10-15 copii.

„În sătucul unde locuim sunt aproximativ 20 de copii care știu româna, însă toți o vorbesc stălcit, iar eu de fiecare dată, din obișnuință, îi corectam. Într-o zi mi-a venit ideea să-i adun și să le mai dau câte ceva din cărți. Am văzut că le vine greu să citească și atunci am decis să lansez proiectul. Și pentru că am o oadaie de joacă pentru copii, am transformat-o într-o sală de curs”, se confesează Oxana Gheorghiu-Lutev.

Este de menționat că Biroul Relații cu Diaspora colaborează cu 22 de școli duminicale din Germania, Italia, Franța, Portugalia, Irlanda, Marea Britanie, Elveția, Austria și SUA.

Julian BOGATU

Promovarea învățării constructiviste și a eficienței feedback-ului la Liceul Teoretic „Orizont”

Departamentul Educație Timpurie și Învățământ Primar din cadrul Centrului de Formare Continuă și Leadership al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a organizat sesiuni de formare destinate cadrelor didactice de la Liceul Teoretic „Orizont” – Filiala Ciocana, Chișinău. Activitățile au fost axate pe dezvoltarea și asigurarea calității învățării prin implementarea unor metode inovative, menite să încurajeze implicarea activă a elevilor în procesul educațional.

Cadrele didactice au explorat modalități prin care învățarea poate deveni un proces activ, în care elevii sunt capabili să caute, să prelucreze și să înțeleagă cunoștințele. Discuțiile au subliniat importanța construirii unui traseu cognitiv personalizat, în care elevul se află într-o relație continuă cu cunoștințele sale, contextul în care învață și experiențele anterioare.

În cadrul formării, dr. conf. univ. L. Șofron a susținut sesiunea „Asigurarea învățării constructiviste în procesul educațional”, în care a evidențiat principiile unei învățări constructiviste. Aceste principii plasează elevul în centrul procesului educațional, ajutându-l să își construiască înțelegeri proprii și conexiuni între concepte. Dr. Șofron a ghidat participanții în identificarea unor metode eficiente pentru implementarea acestora în activitățile

didactice. Totodată, dr. conf. univ. Angela Teleman a susținut sesiunea „Eficiența feedback-ului constructiv pentru învățare”, în cadrul căreia a prezentat importanța unui feedback clar, detaliat și obiectiv. Acesta trebuie să susțină dezvoltarea continuă a cadrelor didactice și să contribuie la îmbunătățirea performanței elevilor. Participanții au avut oportunitatea de a exersa metode de oferire a unui feedback constructiv, bazat pe observații precise și pe un dialog de învățare reciprocă între profesori și elevi. Prin aceste activități, cadrele didactice au avut ocazia să reflecteze asupra propriilor practici educaționale și să aplice noi tehnici de învățare, care să răspundă cerințelor educaționale contemporane. Formarea continuă contribuie astfel la îmbunătățirea constantă a procesului educațional și la formarea unor cadre didactice mai bine pregătite pentru a face față provocărilor din învățământ.

Mariana Crușnevschi: „Contează dragostea pentru ceea ce faci, perseverența și încrederea în bunul Dumnezeu”

Într-o perioadă în care educația trebuie să se adapteze conținuturilor provocărilor societății moderne, dedicarea și pasiunea unui pedagog pot transforma viața unui copil. Mariana Crușnevschi, învățătoare de clasele primare la Instituția Publică Gimnaziul „Victor Dumbrăveanu” din satul Corlăteni, raionul Râșcani, este un exemplu de profesionalism, perseverență și dragoste pentru meseria sa. Recent, Dumneaei a obținut locul I la concursul „Pedagogul anului” la categoria „Învățătorul anului”, un premiu care reflectă dedicarea și excelența în educație. Cu o carieră de câțiva ani, dar cu un angajament profund, Dumneaei ne împărtășește în acest interviu gândurile, experiențele și viziunea sa despre învățământ.

– Cum V-a influențat concursul „Pedagogul anului” cariera și percepția despre educație? Ce înseamnă pentru Dumneavoastră această realizare?

– Nu pot afirma că acest concurs mi-a schimbat radical viața, dar, la sigur, m-a făcut să percep puțin altfel lucrurile care, până atunci, îmi păreau fie ceva firesc, fie de neatins. Activam ca învățătoare de 3 ani și 3 luni, când mi s-a propus să particip la acest concurs la etapa locală. Cine ar fi știut că această „aventură” mă va aduce pe culmile succesului? Chiar dacă munceam mult ca să corespund, nu aveam încrederea că voi reuși, deoarece credeam că lipsa experienței este principalul meu cusur. Victoria în acest concurs a venit ca un răspuns la îndoielile mele și m-a făcut să înțeleg că experiența nu înseamnă neapărat inteligență, creativitate și măiestrie. Contează dragostea pentru ceea ce faci, perseverența și încrederea în bunul Dumnezeu. De-acum încolo sper să-mi văd cariera înflorind, căci am recăpătat încrederea că sunt la locul potrivit și că nu trebuie să mă opresc până nu voi fi mândră de realizările mele și de progresul discipolilor mei.

– Ce V-a motivat să alegeți cariera didactică și cum ați ajuns să lucrați la Gimnaziul „Victor Dumbrăveanu” din satul Corlăteni, raionul Râșcani?

– Drumul meu spre Gimnaziul „Victor Dumbrăveanu” a fost lung, dar a meritat, căci sunt aproape de familie, de casă și de oamenii dragi. Sunt băștinașă din satul Bilicenii Vechi, raionul Sângerei. Acolo am absolvit gimnaziul, după care am făcut studiile la Colegiul Pedagogic „Ion Creangă” din mun. Bălți. Anume la colegiu am dobândit abilitățile necesare pentru a exercita cu măiestrie această profesie. Am finalizat și studiile la Universitatea de Stat „Alecu Russo”, dar în acea perioadă m-am căsătorit aici, în Corlăteni, și am adus pe lume doi copii, două fetițe minunate, pentru care am ales să-mi îndeplinesc mai întâi datoria de mamă, apoi să mă angajez în câmpul muncii. Astfel, în 2020, când

le-am văzut îndeajuns de mari, am pășit pragul școlii, unde am fost întâmpinată cu căldură și susținere din partea colegilor.

– Care sunt principalele metode de predare pe care le utilizați pentru a capta atenția și a motiva elevii mici?

– Fiecare meserie are farmecul ei, dar la cea de învățător acest farmec se manifestă mai puternic prin emoțiile și trăirile elevilor noștri. Elevii mici sunt cei care își controlează cu greu emoțiile așa că, după expresia lor, îți dai seama dacă ceea ce faci le stărnește interesul și cum ai putea să dezvolți acest lucru mai departe. De multe ori nu atât metoda pe care o aplici la lecție aduce rezultatul dorit, cât modul în care o pui în practică. Aceleași

metode tradiționale de lectură, povestire, observare pot fi pentru ei mult așteptate, dacă o faci cu un ton al vocii potrivit, cu implicarea activă a lor în acest proces și oferirea posibilităților de a-și spune părerea. Consider că atât metodele tradiționale, cât și cele interactive își au rostul doar dacă le alegi pe cele potrivite, adaptabile vârstei elevilor și eficiente în vederea atingerii obiectivelor, important să nu le utilizezi în exces.

– Ce considerați că este esențial în educația primară și care sunt valorile fundamentale pe care încercați să le insuflați elevilor?

– Deseori pedagogii sunt descriși ca semănători de lumină sau făuritori de destine, deoarece atingem strune ale sufletelor pure de copil, cuprindem inimi inocente, pentru că noi cultivăm acolo semințe care vor determina soarta lor. De aceea semințele trebuie să fie

valoroase, cultivate cu iubire, empatie, mărinimie, grijă și dorință de a-i vedea cum devin personalități adevărate. Îi încurajez să fie sinceri, plini de afectiune, să se susțină și să fie optimiști, încrezuți și deschiși spre schimbări. Viitorul pe care îl construiesc pentru elevii mei sper să fie unul plin de dragoste pentru familie, prieteni, școală, credință și pace, în care să aibă grijă de cei din jur, de inimile altor oameni, de bunăstarea comunității, de liniștea poporului și de starea de bine a mamei-natură.

– Ministerul Educației și Cercetării încurajează angajarea tinerilor în domeniul pedagogic. Credeți că tinerii pot aduce o schimbare semnificativă în educație? Care sunt avantajele și provocările de a fi un învățător tânăr?

– Desigur, tinerii ar trebui să fie prezenți în toate domeniile, inclusiv cel pedagogic, deoarece elevii au nevoie și de un model de

comportament apropiat vârstei lor. Deseori rămân surprinși de ardoarea acestora de a „răsturna munții”, de a aduce schimbări și idei inovative. Este important să-și mențină această înflăcărare, căci de multe ori cedează în fața realității. Poetul Mihai Eminescu spunea: „Multe flori sunt, dar puține rod în lume o să poarte...”. Până la urmă, nu vârsta este cea decisivă, dar dorința de a-ți îndeplini meseria cu demnitate. Cunososc și tineri care încă se tem să-și depășească limitele și persoane mai în vârstă care sunt în ritm cu schimbările. Avantajele și provocările sunt pentru toți la fel, contează doar ceea ce ai în interior.

– Ce părere aveți despre generația în creștere? Care credeți că sunt nevoile lor cele mai mari?

– Generația de astăzi este una greu de cointerestat. Ei au acces la o multitudine de informații, puține lucruri pentru ei sunt noi și captivante. Monotonia face lecțiile mai puțin atractive, iar elevii devin mai puțin activi. De aceea implementăm

în permanență noi metodologii și tehnologii moderne, care îi fac să participe activ la ore.

– Cum influențează mediul rural educația primară în comparație cu mediul urban și ce măsuri ați lua pentru a încuraja o educație de calitate în localitățile mai izolate?

– Din nefericire, în societate s-au creat unele stereotipuri despre faptul că în mediul rural educația este mai puțin calitativă sau că elevii n-au posibilități atât de ample de a se dezvolta și a-și satisface nevoile personale. Dacă e să fac referire la gimnaziul nostru, atunci acesta este dotat cu tot necesarul pentru desfășurarea unui proces instructiv-educativ de calitate, începând de la săli de clasă, sport, sală festivă și terminând cu o sală a Clasei Viitorului, unde elevii mici și mari au posibilitate de a-și lărgi orizonturile cunoașterii. La fel, în satul Corlăteni avem ansambluri de dans, școli muzicale, de artă și multe altele. De aceea n-ar fi corect să judecăm

– A fi un bun pedagog înseamnă a fi un bun partener cu elevii, familia acestora și comunitatea. Probabil, una dintre marile binecuvântări care mă ajută în profesia mea este sprijinul colegilor și încrederea părinților. Pe lângă ședințele tradiționale cu părinții, conversațiile în chat-ul părintesc, consilierea acestora, le transmit și filmări video din timpul lecțiilor pentru a observa reușitele copiilor și cum i-ar putea sprijini. Ce ține de colaborarea cu profesorii, cel mai mare ajutor l-am avut în primul an de la mentorul meu, dna Mariana Cotos. De aceea m-a bucurat nouitatea că INEL își propune să formeze 1.000 de mentori, sunt sigură că această schimbare va promova bunele practici în sistemul educațional.

– Având doi copii mici, cum reușiți să echilibrați responsabilitățile profesionale cu viața de familie? Care sunt provocările și momentele cele mai dificile, dar și cele mai îmbucurătoare, în acest sens?

– Faptul că m-am angajat după ce devenisem mamă m-a ajutat să fiu mai aproape de alți părinți și să-i înțeleg mai bine. Unul dintre lucrurile nemaipomenite în cariera mea este faptul că am fost prima învățătoare a fiicei mele mai mari, iar acum, la cea de-a doua promoție, o învăț și pe fiica mai mică. Sunt multe păreri despre faptul cât este de bine sau nu a fi pedagog pentru propriul copil, dar eu văd în asta doar lucruri pozitive. Este minunat să-ți vezi copilul crescând în ochii tăi, să-i descoperi punctele forte și să știi unde poți să-i acorzi o atenție suplimentară. Este o dibăcie în a putea diferenția viața personală de cea profesională, dar nu cred că există pedagog care să nu-și ia meseria acasă. De obicei, glumesc zicând că muncesc „în două ture”: prima tură este cea vizibilă de toți în incinta instituției, apoi urmează pauza cu obligațiunile de familie și treburile unei gospodării de la sat, iar după ce seara copiii merg la culcare începe a doua tură, cea invizibilă, în care trebuie să-ți pregătești toate cele necesare pentru ziua următoare. Aceasta este plata pentru lucrurile frumoase din viața mea, dar numai prin perseverență obții rezultatul dorit.

– Care sunt planurile Dumneavoastră pentru viitorul profesional și personal?

– Sunt abia la început de cale și am de lucrat pentru a atinge acel ideal pe care l-am schițat în imaginația mea. Dorința de a deveni învățător nu m-a părăsit nicidecum, de-acum încolo nu mă voi dezice nici de aspirația de a mă perfecționa mereu. Urmează doar să muncesc până când ceea ce în ce cred să devină destin!

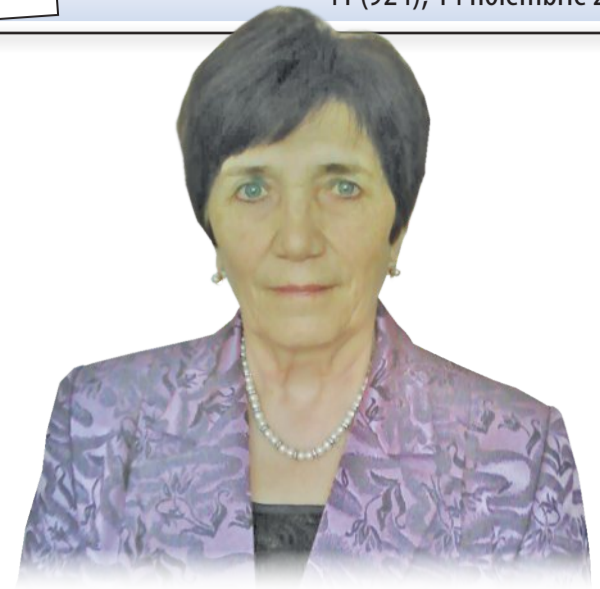
Sunt binecuvântată cu orice am în viață,
De orice încercare, de orișice povară,
Dar privind în oglindă, îmi spun vorbe divine:
„Nu te opri până nu ești mândră de sine!”

A intervievat

Silvia ȚURCAN

Elena Constantinovici.

○ biografie măsurată în cărți

Cercetătorul și profesorul universitar Elena Constantinovici s-a născut la 17 noiembrie 1943, într-o familie de țărani harnici, onești și respectabili din satul Tudora, raionul Ștefan Vodă, un sat pitoresc, situat pe malul drept al râului Nistru.

Între anii 1950 și 1960 este elevă la școala medie din satul de baștină. După ce susține examenele de admitere la Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Moldova, părăsește melegurile natale, fiind înmatriculată studentă la secția de zi a facultății. În 1965 se numără printre absolvenții străluciți ai acestei universități. În toamna aceluiași an este angajată la Institutul de Limbă și Literatură al AȘM, unde se dedică studiului limbii române. Își desfășoară întreaga activitate științifică la acest Institut (actualmente Institutul de Filologie Română „B. Petriceicu-Hasdeu”), parcurgând toate etapele de promovare în carieră: cercetător stagiar (1965-1974), cercetător științific inferior (1974-1985), cercetător științific superior (1985-1991), cercetător științific coordonator (1991-2000), cercetător științific principal (2001-2019), consultant științific (din 2020).

Între anii 1972 și 1975, și-a făcut studiile la doctorat. În anul 1980 obține titlul de doctor în filologie cu teza „Prezentul indicativ în limba moldovenească literară”, iar în anul 2000 susține teza de doctor habilitat intitulată „Verbul românesc: semantică, sintagmatică, temporalitate”.

De-a lungul anilor, Elena Constantinovici acumulează o vastă experiență profesională, ceea ce îi permite să elaboreze o operă științifică apreciabilă, asigurându-i o poziție remarcabilă în ierarhia lingvistică

de la noi din ultima perioadă. Teinicia cu care s-a dedicat lingvisticii a rămas aceeași pe parcursul întregii sale activități științifice. Dovadă sunt numeroasele lucrări de certă valoare științifică, care atestă înalta sa competență profesională. Cercetările efectuate și studiile publicate acoperă un spectru amplu de probleme din domeniul lingvisticii românești.

Dintre prioritățile sale științifice le vom menționa doar pe cele de interes major. Studiile care au consacrat-o ca pasionat și harnic cercetător al limbii române au în centrul lor, în special, clasa verbului cu toate trăsăturile sale semantice și morfosintactice. Chiar din primii ani de activitate și-a adus contribuții importante la studierea timpului verbal, una dintre categoriile gramaticale polivalente ale limbii, care, alături de mod și de persoană, sunt inerente oricărei propoziții. De fapt, dintre toate aspectele proprii timpului a fost fascinată la început, în mod deosebit, de timpul cu cel mai bogat potențial semantic și stilistic: timpul prezent. Astfel că, dacă cineva își dorește astăzi să studieze această categorie, va apela neapărat la lucrarea „Prezentul indicativ în limba moldovenească literară” (publicată în îndepărtatul an 1980), lucrare care se distinge prin diversitatea principiilor aplicate și prin bogăția faptelor de limbă analizate.

Centrul de interes al cercetărilor întreprinse de dna Elena Constantinovici se transferă asupra categoriei timpului în general, autoarea urmărind să înțeleagă și să descrie complicatul proces de exprimare a noțiunii de timp în limbă. Rezultatele cercetărilor asupra modului de codificare a timpului și a curgerii lui, utilizându-se mijloace de limbă, sunt expuse, într-o formă concisă, în lucrarea „Timpul: valori și expresie” (1983). Referitor la aceste lu-

crări menționăm că, deși sunt scrise într-o perioadă de dominație aproape absolută a lingvisticii structurale, ele sunt actuale și în momentul de față, când limba este intens studiată dintr-o perspectivă discursiv-pragmatică.

Indemnată de pasiunea sa spirituală, Elena Constantinovici își extinde aria de investigație asupra verbului, una dintre părțile de vorbire esențiale ale limbii. Rezultatele activității de cercetare și descriere a unităților din clasa verbului sunt reflectate în lucrările: „Semnificația lexicală și valorile sintagmatiche și aspectual-temporale ale verbului în limba română” (2001) și „Semantica și morfosintaxa verbului în limba română” (2007). O analiză amplă a caracteristicilor morfologice și semantico-sintactice ale verbului se conține în cea de-a doua lucrare, care prezintă o sistematizare a informațiilor din domeniu, fiind actualizate în vederea unor clasificări mai riguroase și a unor soluții cu un mai mare spor de credibilitate. Odată cu trecerea timpului, câmpul de cercetare al dnei E. Constantinovici s-a lărgit și mai mult, cuprinzând fenomene de limbă precum structurile actanțiale ca forme de manifestare a capacității combinatorii a verbului și actele de vorbire ca unități elementare realizate prin utilizarea limbii în situații concrete de comunicare. Cu mult suflet și cu o deosebită pasiune s-a apropiat cercetătoarea de structurile sintactice din limba română. Interpretate ca actualizări ale structurii actanțiale a verbului, acestea sunt nu doar descrise în plan teoretic, ci și inventariate în o serie de dicționare, monolingve și bilingve, de valență a verbelor, dar și a celor mai uzuale cuvinte din limba română: „Dicționar român-rus de construcții verbale” (1998), „Vocabularul fundamental al limbii române. Dicționar de contexte mini-

me” (2013), „Dicționar de structuri sintactice” (2021). Aceste dicționare (care apar acum în mai toate limbile lumii) descriu comportamentul discursiv al lexemelor verbale. Ele sunt importante nu doar prin faptul că relevă rolul verbului ca organizator sintactico-semantico al enunțurilor dintr-o limbă, ci și prin aceea că prezintă determinanții necesari pentru complinirea sensului unui verb indicând, totodată, și regimul prepozițional al verbelor. Astfel, adresându-se unui public destul de larg, aceste dicționare, datorită materialului bogat de limbă pe care îl conțin, sunt utile și cercetătorilor lingviști. Dicționarele de valențe sunt însă lucrări extrem de complexe. În calitatea sa de autoare a unor astfel de lucrări, evident că dna E. Constantinovici și-ar dori să aibă în continuare posibilitatea de a lucra la completarea și amplificarea acestor dicționare, pentru a le putea aduce la o formă care să corespundă exigențelor dumnezei.

Cât privește actele de vorbire din limba română, acestea au fost analizate în numeroase articole apărute în reviste și în diverse culegeri din republică și din România. O sinteză a acestor studii a fost inclusă în lucrarea colectivă apărută recent „Enunțul între gramatică și discurs”. Pe lângă temele de bază menționate mai sus, dna E. Constantinovici a lucrat și la elaborarea altor studii prevăzute de planurile de activitate ale sectorului de gramatică din cadrul căruia a făcut parte. Astfel, alături de alți colegi a participat la elaborarea unor lucrări colective, precum: „Varietăți funcțional-stilistice ale limbii moldovenești contemporane” (1984), „Capitole de stilistică” (1990), „Gramatica uzuală a limbii române” (2001), „Gramatica practică a limbii române” (2006), „Mic dicționar de termeni lingvistici” (2008), „Teoria textului. Termeni-cheie” (2011), „Gramatica limbii române” (2019).

Între anii 2002-2004 a activat în calitate de coordonator și coautor la editarea unui ghid pentru profesorii de limba română ca limbă străină („Predarea și învățarea limbii prin comunicare”, 2002) și a unui set de manuale de limba română ca limba a doua: „Limba care ne unește: nivelul I” (2003), Nivelul II (2004), Nivelul III (2004). Până azi a publicat un număr impresionant de lucrări științifice (peste 200), dintre care 19 (ca unic autor sau în colaborare) sunt monografii, manuale, dicționare de o valoare informațională și instructiv-educativă deosebită.

Având în vedere aspectele importante studiate, dar și valoarea intrinsecă a lucrărilor, urmează să constatăm că o bună parte dintre lucrările dumnezei nu pot lipsi dintr-o bibliografie obligatorie a celor care studiază gramatica limbii române. Rezultatele activității de cercetare au fost prezentate, de asemenea, în cadrul a numeroase conferințe și colocvii științifice naționale și internaționale. Mai tre-

buie spus că meritul cercetătoarei E. Constantinovici nu se reduce doar la șirul de studii rezultate din curiozitatea sa de cercetător, din pasiunea pentru lingvistică și din munca depusă de-a lungul timpului. S-a manifestat și în calitate de coordonator al activităților de cercetare a gramaticii limbii române, activând ca șef al Sectorului de gramatică din cadrul Institutului de Filologie. Sub conducerea științifică a profesorului universitar, dr. hab. Elena Constantinovici, au obținut titlul de doctor în filologie 5 doctoranzi. Începând cu anul 1985, este membru al Consiliului Științific al Institutului de Filologie. Din anul 2008 a devenit membru al Comisiei de experți în lingvistică de la CNAA, iar din 2012 până în 2018 este președinte al acestei comisii.

În același timp, dr. hab. Elena Constantinovici s-a impus și printr-o excelentă activitate didactică, activând din 2002 la Universitatea de Stat din Moldova la Facultatea de Științe Economice și la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării, unde predă diverse cursuri, printre care: „Limba română de afaceri”, „Teoria elaborării și redactării textului”, „Tehnici de redactare a textului”, „Comunicare în afaceri”, „Negocieri în afaceri”, „Etica profesională” etc. Și în această sferă urcă toate treptele ierarhiei profesionale, ajungând până la treapta de profesor universitar.

Cele două mari coordonate ale activității sale, cea de cercetare și cea pedagogică, sunt la fel de prodigioase, făcând-o recunoscută ca un cercetător pasionat de elaborarea studiilor științifice consacrate limbii române și ca un bun și eficient profesor de limba română. În ambele ipostaze a dovedit cultul muncii, responsabilitate, capacitate de cooperare, generozitate și corectitudine.

Pentru munca depusă în sfera cercetării și a învățământului universitar, dumnezei a fost distinsă cu Diploma de onoare a Academiei de Științe a Moldovei. În anul 2011 a fost decorată cu Ordinul „Gloria Muncii”. Pentru lucrarea „Gramatica limbii române” a obținut Premiul „Timotei Cipariu” al Academiei Române pentru anul 2019.

Merită a fi menționate și apreciate nu doar calitățile profesionale, ci și calitățile sale sufletești. Doamna Elena Constantinovici este un om cu suflet mare, binevoitor, receptiv, înțelegător, bucurându-se de un respect binemeritat din partea prietenilor și colegilor, care își exprimă întreaga stimă și admirație față de distinsa personalitate științifică și didactică.

Ion BĂRBUȚĂ,
doctor în filologie,
conferențiar cercetător,
Institutul
de Filologie Română
„Bogdan Petriceicu-Hasdeu”
al USM

La Biblioteca Națională au fost organizate Zilele Științei

Ediția a VI-a a Zilelor Științei a fost organizată în perioada 8-12 noiembrie curent la Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM). Evenimentul a fost dedicat Zilei Internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare, găzduind sesiuni ce au scos în evidență rolul științei în viața de zi cu zi.

De asemenea, au fost abordate teme ce țin de importanța științei participative, educația pentru mediu și impactul fenomenelor științifice, cum ar fi digitalizarea și diversificarea serviciilor de bibliotecă, dezvoltarea competențelor de cercetare a utilizatorilor și personalului de bibliotecă, promovarea rezultatelor activității de cercetare la BNRM.

Activitățile în cauză s-au axat pe trei direcții de conținut: dezvoltarea competențelor de cercetare a personalului de bibliotecă; importanța rezultatelor activității de cercetare la BNRM pentru dezvoltarea domeniului biblioteconomic; contribuția bibliotecii la crearea unei societăți informaționale durabile, prin susținerea cercetării în biblioteconomie și

rolul bibliotecilor în epoca transformării digitale, precum și prin inovarea serviciilor de bibliotecă pentru comunitatea academică.

Este de menționat că această inițiativă internațională, patronată de Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), urmărește scopul de a promova rolul științei în societate, inclusiv în viața cotidiană. În R. Moldova, Ziua Științei se sărbătorește în data de 10 noiembrie începând cu anul 2010, iar Ziua Internațională a Științei pentru Pace și Dezvoltare este marcată în aceeași zi.

Reporter UPP

Cauzele manifestării violenței la adolescenți

Violența elevilor în mediul școlar este, din punct de vedere statistic, cea mai frecventă conduită de devianță școlară. Mass-media, cercetările și statisticile oficiale raportează o creștere spectaculoasă a fenomenului violenței în ultimele două decenii în mai multe țări ale lumii. Astfel, escaladarea violenței în școală a devenit cea mai vizibilă evoluție din câmpul educației formale; performanțele școlare sau progresul în democratizarea sistemelor educative sunt în prezent realități mai puțin vizibile, comparativ cu sporirea actelor de violență în școală. Violența manifestată de elevi în mediul școlar este un fenomen extrem de complex, cu o diversitate de forme de exprimare. Astfel, școala este un spațiu activ de manifestare a conflictelor între semeni, dar și între elevi și profesori. Acest fapt ne-a determinat să efectuăm o cercetare în domeniul respectiv, în scopul determinării cauzelor manifestării violenței în rândul elevilor și elaborării mai multor activități educaționale de prevenire și diminuare a violenței.

Veronica NACU,
profesoară de biologie și
chimie, grad didactic I, Liceul
Teoretic „Traian”, mun. Chișinău

elevul, pentru a observa care sunt factorii care îi determină comportamentul violent. Deseori este vorba ori despre o încercare de copiere a comportamentului părinților, ori despre o tendință de a-și ascunde niște lipsuri, o timiditate excesivă sau chiar niște complexe. În baza asta am dus niște observații în IPLT „Traian”. Studiul fiind organizat în anul școlar 2024 asupra eșantionului de 300 de elevi. Am observat că violența este cauzată de diferiți factori și ea este orientată în 3 direcții:

- violența considerată ca o stare de dezordine;
- violența considerată ca o formă de comportament;
- violența ca acțiune de control.

În urma unei discuții amănunțite, se poate încerca motivarea elevului spre a avea rezultate cât mai bune la învățătură, astfel ca timpul liber să-i fie ocupat de învățătură și nu de televizor ori de internet. De asemenea, se poate modera comportamentul violent al unor elevi prin implicarea acestor copii în diferite proiecte și activități extrașcolare. Astfel, se cultivă spiritul de colegialitate și se pot naște noi prietenii care să-i ajute pe copii să comunice, să-și exprime gândurile, dorințele, problemele altfel decât prin violență. Bătăile, scandalurile, filmulețele care circulă pe internet, furturile fac parte din programul unităților de învățământ. Se pare că elevii indisciplinați nu dau prea multă importanță instrumentelor pe care școala le are la îndemână pentru a pedepsi faptele lor.

Cadrele didactice încearcă din greu să țină sub control o generație care nu înțelege democrația.

Avertismentele, sancțiunile, consilierea, scăderea notei la purtare, mutarea în alta unitate sau exmatricularea - niciuna din acestea nu a reușit să-i convingă pe elevi că, pe lângă drepturi, au și obligații.

Concluzii privind experimentul de constatare

Aplicând mai multe instrumente de investigație, am obținut un tablou real al fenomenului violenței manifestat de elevi. Acestea s-au materializat în culegerea unor date despre evaluarea dimensiunilor fenomenului de violență în rândul elevilor, identificarea situațiilor, surselor de violență prin precizarea tipologiei și cauzelor fundamentale în declanșarea violenței la copii.

Fenomenul violenței în școală asupra copilului se plasează pe locul trei după violența în familie și violența socială. Elevii recunosc faptul că violența între adolescenți în mediul școlar are cea mai mare incidență:

- 15% - se bat cu colegii mai mari;
- 20% - se bat cu colegii de clasă;
- 65% - văd la școală elevi care se bat.

Eforturile investigației noastre au fost orientate spre stabilirea factorilor, cauzelor și formelor de manifestare a violenței la elevi, precum și întocmirea unor strategii de intervenție pentru prevenirea și diminuarea fenomenului violenței la adolescenți - toate acestea, de fapt, au și constituit obiectivul de bază al cercetării.

Astfel, cauzele care condiționează apariția violenței la adolescenți sunt cauze familiale, cauze sociale, cauze individuale, cauze școlare, dominante fiind cauzele familiale (la care, spre regret, avem un acces limitat). Cele mai grave forme de manifestare a violenței în cadrul familiei sunt bătaia și conflictele extrem de nefavorabile asupra procesului de dezvoltare și maturizare psihocomportamentală a elevilor.

Nu mai puțin importante în manifestarea comportamentului violent la elevi sunt și manifestarea trăsăturilor de personalitate. Astfel, între factorii psihopedagogici implicați în acțiuni de violen-

ță putem menționa: diminuarea sentimentului de responsabilitate, instabilitatea emoțională, astenia mecanismelor voluntare de auto-control. La aceste trăsături individuale se adaugă probleme specifice vârstei, care țin de transformări profunde pe plan fizic, psihic și social. Pentru stoparea acestor manifestări violente propunem o serie de activități și recomandări:

- acțiuni pentru sensibilizarea elevilor asupra efectelor negative ale violenței;
- organizarea unor întâlniri și discuții cu autorități din poliție; organizarea cu părinții a unor activități pe tema prevenirii violenței;
- dezvoltarea unor programe de formare a cadrelor didactice privind managementul clasei, dezvoltarea abilităților de comunicare, rezolvarea de conflicte;
- abordarea în cursul de dirigenție a temelor privind dezvoltarea abilităților de comunicare, rezolvarea de conflicte, promovarea cooperării;
- participarea/implicarea elevilor în proiecte care vizează reducerea violenței școlare;
- organizarea de activități culturale cu implicarea copiilor de etnie și vârste diferite, la care participă, alături de elevi, părinți și profesori;
- schimb de experiență între școli pe tematica prevenirii violenței;
- activități extrașcolare în care au fost observate și analizate fenomene de violență școlară;
- implicarea comitetului de părinți în angajarea unui gardian al școlii;
- asigurarea unui sistem de pază și control a perimetrului școlii cu ajutorul paznicilor sau al polițiștilor;
- colaborarea cu organizații nonguvernamentale pentru prevenirea violenței;
- întâlniri cu reprezentanți ai societății civile sau ai comunității.

Ne-am propus drept obiective ale cercetării:

- determinarea conceptelor psihopedagogice ale fenomenului violenței;
- analiza violenței ca problemă psiho-socio-pedagogică;
- evidențierea direcțiilor moderne asupra stării curente a problemei;
- identificarea factorilor de risc ce conduc la creșterea violenței la adolescenți;
- relevarea particularităților adolescenților care sunt predispuși și manifestă acțiuni de violență;
- determinarea și analiza cauzelor ce conduc la manifestarea violenței în rândul elevilor;
- elaborarea și aplicarea unui sistem de activități adecvate de intervenție pentru prevenirea și diminuarea violenței la elevi;
- implementarea datelor empirice obținute pentru o mai bună organizare a procesului educațional și profilaxia violenței la elevi;
- elaborarea unui set de recomandări, destinate cadrelor didactice și părinților, cu scopul diminuării și prevenirii fenomenului violenței în rândul elevilor.

Deși aplicarea și expunerea la violență poate avea consecințe serioase asupra elevilor, ei pot trece peste consecințele violenței mai ușor, dacă anumiți factori sunt prezenți în viața lor. Un elev care crește înconjurat de dragoste și atenție din partea maturilor, care cunosc cauzele și știu să prevină actele de violență, oferindu-le stabilitate și liniște, are șanse mari să se dezvolte integrat (psihologic, fizic, social), să capete propria independență și încredere și să fie un adult fericit, având suficiente capacități de a se realiza în viață.

Motivația cercetării noastre este condiționată de atenția sporită și creșterea spectaculoasă a fenomenului social-psihologic cum este violența în rândul elevilor, precum și impactul major pe care-l are asupra dezvoltării personalității lor.

Înțelegerea fenomenului violenței necesită analiza unei multitudini de factori (condiții) care acționează la diferite niveluri și se influențează reciproc. Cercetările care au abordat tema violenței au propus diferite clasificări ale factorilor de risc în apariția fenomenului.

Cu toate acestea, actele de violență dintre elevi devin o problemă tot mai gravă a școlilor noastre. De ce violența? Din plictiseală sau poate dintr-o dorință puternică de distracție pe care, în mod evident, nu o găsim la școală. Nu vorbim aici de un fenomen al violenței, ci chiar de agresivitate: în gândire, în limbaj, în atitudine. Din păcate, în ultimii ani se încearcă adaptarea la un sistem în care relația profesor-elev nu se mai cultivă. Există timp doar pentru predare, micile glume sau chiar jocuri menite să-i antreneze pe elevi sunt scoase din discuție.

Cadrele didactice nu au nicio șansa să oprească actele de violență. Este vorba de lipsuri în ceea ce numim „cei șapte ani de acasă”. Având în vedere că părinții își educă odraslele cu ajutorul banilor și cu televizorul, respectul pentru profesor nu poate exista, așa cum nu există respect nici măcar pentru părinții lor. Totuși, pentru a preveni violența trebuie atenționați părinții încă de la început, încă de când copiii lor manifestau reacții care nu intrau în sfera normalului. Pe măsură ce violența devine o obișnuință în comportamentul elevilor, lucrurile sunt mult mai greu de schimbat.

Pe lângă comunicarea cu părinții, trebuie de comunicat și cu

ATELIERUL ȘTIINȚIFICO-INFORMATIV PRACTIC

„Analiza și degustarea brânzeturilor comercializate pe piața de consum a Republicii Moldova”

Cu ocazia jubileului de 80 ani de activitate ai Colegiului Național de Comerț al ASEM, în cadrul catedrei Comerț, Merceologie, Tehnologie a fost organizat un atelier științifico-informativ practic „Analiza și degustarea brânzeturilor comercializate pe piața de consum a Republicii Moldova”. Activitatea a fost coordonată de profesoarele de discipline merceologice Rodica Herghelegiu și Marcela Chihai, precum și de subsemnata.

Evenimentul a fost destinat cadrelor didactice din cadrul CNC, CCM. La el au participat foști absolvenți ai PFPT Tehnologie Alimentației Publice: Ion Chirilă, breed șef, Victor Buza, bucătar-șef al restaurantului „LAGOEVENT PARK”, și Victoria Verdeș, bucătar-șef la restaurantul „VILLA GARDEN VICTORIA”, care au prezentat tehnici de decorare și aranjare a diferitelor tipuri de brânzeturi pe platură și oglindă.

Elevii Viviana Munteanu și Elizaveta Popazova au prezentat informația „Descrierea și prezentarea celor mai de top varietăți de brânzeturi”, iar Anastasia

Șarcaneanu și Lucian Bîrtea au relatat despre „Tratamentele termice din culinară brânzeturilor” și „Asocierea brânzeturilor cu diferite tipuri de băuturi”.

S-a accentuat faptul că brânza este o parte importantă din gastronomia multor bucătării ale lumii și este nelipsită dintr-o dietă echilibrată. Există peste 2000 de varietăți de brânză, toate acestea aducând beneficii sănătății noastre. Desigur, de pe mesele noastre nu lipsesc brânzeturi precum telemea, brânză de burduf sau cașcavalul clasic. Brânzeturile se mănâncă simple sau se folosesc la prepararea multor feluri de mâncare. Conținutul lor ridicat de cal-

ciu este important pe tot parcursul vieții și necesar, în special, pentru creșterea normală și dezvoltarea oaselor la copii. De asemenea, acest produs este implicat în buna funcționare a mușchilor, a enzimelor digestive și asigură coagularea sângelui. Cerințele pentru calciu sunt 1000 mg pentru persoanele cu vârsta între 19-23 de ani și 950 mg pentru cei peste 24 de ani. Pe lângă calciu și fosfor, brânza conține magneziu care ajută la reducerea oboselei. Conține și potasiu, care asigură buna funcționare a mușchilor și menținerea tensiunii arteriale, dar și fosfor, care contribuie la rezistența dinților. În cele din urmă, o porție de 30 de grame de brânză oferă o medie de 6,93 μg/100 grame de iod, esențial pentru producția normală de hormoni tiroidieni. Zincul contribuie la funcționarea normală a sistemului imunitar, de aceea, pentru a trece o iarnă în formă, nu ezitați să mâncați în mod regulat orice tip de brânză care vă place. Proteinele prezente în brânză sunt de bună calitate, deoarece conțin toți cei 9 aminoacizi esențiali pe care organismul nu știe să îi producă. De exemplu, 100 de grame de brân-

ză Camembert are aproximativ 18 grame de proteine. Brânza telemea are 20 de grame de proteine la 100 de grame. Vitamina D ajută organismul să absoarbă calciul și fosforul, ajutând la menținerea funcției musculare normale. Din aprilie până în octombrie, radiațiile UV ne permit să umplem cu această vitamină, dar în lunile de toamnă și iarnă se epuizează: este, deci, în interesul nostru să includem o porție de brânză în meniurile noastre. De asemenea, în brânzeturi se conține vitamina B2 care ajută la reducerea oboselei, vitamina B12 care participă la formarea normală a globulelor roșii, precum și vitamina B9 esențială pentru creșterea țesuturilor materne în timpul sarcinii.

Nu este nevoie să te privezi de brânză, dacă îți urmărești greutatea: aportul de calorii variază foarte mult de la o brânză la alta, iar unele dintre ele au un aport caloric moderat. Poți găsi multe brân-

zeturi cu un procent de grăsimi redus.

Este important să alegeți brânzeturi de calitate superioară, care nu conțin foarte multă sare. Mâncați în exces, din cauza grăsimilor saturate și a sării, aceste brânzeturi pot duce la complicații precum obezitatea, diabetul de tip 2 și probleme cardiovasculare. Dacă ești una dintre persoanele sensibile la colesterol, consumul de brânză îți poate crește riscul de boli de inimă și accident vascular cerebral. Grăsimile saturate încetinesc, de asemenea, funcțiile ficatului, crescând astfel toxicitatea în organism. Țesuturile pot ajunge să fie deteriorate, ducând la anumite boli. Consumul excesiv de brânză bogată în grăsimi saturate și sare poate conduce la hipertensiune arterială.

Aliona SPIVAC,
profesoară de discipline
tehnologice,
grad didactic doi,
Colegiul Național de Comerț
al ASEM

La Chișinău în excursie au venit peste 100 de copii din raionul Taraclia

Un număr de 105 copii din raionul Taraclia au vizitat Chișinăul în timpul vacanței de toamnă, datorită sprijinului acordat de Asociația pentru Dezvoltarea Comunității Bulgare din Moldova (ARBOM). Lor li s-a organizat o excursie distractivă la Grădina Zoologică și vizionarea filmului de desene animate „Roboțica Roz” la cinematograful, pentru mulți copii aceste activități constituind o premieră.

De asemenea, odată ajunși la Chișinău, copiii au primit cadouri din partea ARBOM, iar directorul Asociației, Alexandr Borimeciov, a specificat că elevii au fost asigurați cu toate cele necesare pe durata excursiilor, inclusiv hrană și câte un tricou cu logoul ARBOM pentru amintire. El a dat asigurări că asemenea inițiative vor avea continuitate, subliniind că este important să susținem tinerele generații cu

proiecte pozitive. La rândul său, Tatiana Terzi, pedagog în cadrul Liceului Teoretic „Olimpii Panov” din Taraclia, a spus că „Elevii au fost extrem de fericiți! Eu am venit cu 15 copii din clasele IV-VI. Și cum ei să nu fie bucuroși dacă, din câte știu, ni-

ciunul dintre ei nu a vizitat până acum Grădina Zoologică.”

Este prima acțiune de acest fel organizată de ARBOM în timpul vacanței, iar conducerea Asociației este hotărâtă să depună eforturile necesare ca asemenea evenimente să devină tradiționale. De remarcat că la această excursie în capitala țării au participat elevi din orașul Taraclia și din satele Novosiolovca, Valea Perjei, Corten și Tvardița, copiii venind timp de 3 zile în câteva grupuri.

Masa rotundă „Promovarea educației energetice la treapta primară de învățământ”

Pe 10 noiembrie 2024, dr. conf. univ. Angela Teleman, șefa Direcției Educație Timpurie și Învățământ Primar din cadrul Centrului de Formare Continuă și Leadership (CFCL) al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, a organizat și moderat masa rotundă cu genericul „Promovarea educației energetice la treapta primară de învățământ”, desfășurată în sala Google a CNIDE. Evenimentul a marcat finalizarea activităților din cadrul programului „Abordarea Impactului Crizei Energetice în Republica Moldova”, susținut de Ministerul Energiei, Ministerul Mediului cu sprijinul Delegației Uniunii Europene și PNUD Moldova, în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării.

În calitate de coordonatoare a evenimentului și responsabilă, în cadrul programului, de activitățile destinate învățământului primar, Angela Teleman a facilitat discuțiile și analiza

resurselor didactice pilotate de 33 de cadre didactice din diverse raioane. Acestea au fost integrate în curriculumul disciplinei Științe pentru clasele II-IV, timp de un semestru, având un rol important în promovarea educației energetice la nivel primar.

În cadrul mesei rotunde, participanții au evaluat eficiența materialelor educaționale și au explorat modalități de promovare a educației energetice, subliniind necesitatea conștientizării impactului consumului de energie asupra mediului. Întâlnirea a oferit profesorilor ocazia de a împărtăși bune practici și experiențe în promovarea energiei verzi în ciclul primar.

Evenimentul a reflectat angajamentul dr. Angela Teleman și al participanților pentru adaptarea educației la provocările crizei energetice și pentru formarea unei generații mai responsabile față de mediu.

Активизация коммуникативных навыков учащихся на уроках внеклассного чтения в начальной школе

Младший школьный возраст является периодом активного овладения речевой деятельностью, в ходе которого дети развивают умение строить логически последовательные высказывания, пополняют словарный запас и переходят от ситуативно-личностного к более структурированному общению. В этот период проявляются такие особенности речевого развития, как трудности в структурировании высказываний, преобладание монологической речи и необходимость в эмоциональной поддержке.

Эти особенности требуют от педагога осознанного подхода к организации учебного процесса, направленного на формирование у детей навыков диалогического и монологического общения, а также на развитие эмоциональной выразительности речи. Понимание этих психолого-педагогических аспектов позволяет выстраивать методическую систему активизации речи, ориентированную на возрастные потребности и особенности детей. Внеклассное чтение играет особую роль в обогащении культурного и языкового опыта младших школьников, так как оно создает условия для живого общения, стимулирует интерес к литературе и способствует развитию ассоциативного и образного мышления.

играх формирует навыки диалогического общения и способствует лучшему усвоению коммуникативных навыков.

Творческие задания и коллективное обсуждение

Творческие задания, такие как написание письма персонажу или создание альтернативной концовки, развивают у детей воображение и учат их выражать мысли в письменной форме. Коллективное обсуждение таких заданий усиливает навыки публичного общения и стимулирует интерес к чтению.

Ведение читательского дневника

Читательский дневник позволяет ученикам рефлексировать на тему прочитанного, записывать впечатления и размышлять о сюжете. Это упражнение способствует развитию навыков самоанализа, а коллективное обсуждение записей — коммуникативных навыков и навыков группового взаимодействия.

Коллективные проекты по мотивам прочитанного

Групповые проекты, такие как создание иллюстрированной книги или газеты по мотивам произведения, позволяют детям проявить свои таланты, поработать в команде и представить свои работы. Презентация проектов развивает умение выступать публично и усиливает взаимодействие между учениками. Для достижения поставленных целей могут быть использованы следующие педагогические приемы:

- «Круглый стол» — учащиеся делятся мнениями о произведении, учатся слушать и учитывать чужие точки зрения.
- «Ролевая дискуссия» — дети обсуждают сюжет от лица персонажей, развивая эмпатию и аргументацию.
- «Вопрос-ответ» с обратной связью — учащиеся отвечают на вопросы о тексте и получают обратную связь от одноклассников, что развивает навыки обсуждения.
- «Диалог с автором» — учащиеся составляют вопросы к автору, развивая навыки анализа текста и формулирования вопросов.
- «Письмо персонажу» — дети пишут письма героям, что помогает им выражать эмоции и структурировать свои мысли.
- «Интервью с персонажем» — ученики задают вопросы герою, что способствует развитию диалогового общения.
- «Продолжение истории» — дети предлагают альтернативное развитие сюжета, развивая воображение и аргументацию.
- Прием «Мостики» — связывает события произведения с личным опытом детей.
- «Чтение с остановками» — стимулирует предвосхищение и развитие коммуникативных навыков.

Работа с текстом и вопросы к содержанию

Обсуждение текста через вопросы открытого типа помогает учащимся формировать собственные выводы и выражать мнение. Вопросы, такие как «Почему персонаж поступил именно так?» или «Какие чувства мог испытывать герой?», способствуют развитию аргументации, эмоциональной выразительности и навыков слушания.

Инсценировка и драматизация сюжета

Инсценировка сюжетов и разыгрывание диалогов между героями помогает учащимся глубже понимать текст, а также развивать дикцию и эмоциональную выразительность. Участие в ролевых

- «Кластер ассоциаций» — дети составляют ассоциативные цепочки, развивая мышление.
- «Групповое творческое письмо» — совместное сочинение рассказа по мотивам текста, стимулирует командное взаимодействие.

В ходе проведения уроков внеклассного чтения также можно использовать рабочие листы, разработанные на основе литературного произведения. Эти материалы включают задания, направленные на активизацию коммуникативных навыков учащихся. Рабочие листы могут стать эффективным инструментом для структурированной работы с текстом и активного вовлечения детей в обсуждение, анализ и творчество. Задания в рабочих листах должны не только проверять понимание текста, но и направлять детей к диалогам, обсуждению и рефлексии. Приведем примеры рабочих заданий, которые подходят для развития коммуникативных навыков на основе произведений, входящих в читательский круг учащихся начальных классов.

Обсуждение героев через карточки эмоций

- Задание: Учащиеся получают рабочие листы с изображениями героев и рядом с каждым персонажем набор карточек с эмоциями. Им предлагается обсудить в группах, какие чувства могли испытывать герои в той или иной ситуации, а затем объяснить свой выбор.
- Цель: развить умение выражать мнение, аргументировать и понимать эмоциональные состояния персонажей, что повышает эмпатию и навыки межличностного общения.

«Ролевая модель» — написать письмо или сообщение герою

- Задание: Рабочий лист предлагает детям выбрать любимого героя и написать ему письмо или короткое сообщение. Можно задать конкретный вопрос, например: «Что бы вы хотели узнать у героя?» или «Какой совет бы дали?». После написания письма ученики делятся своими ответами с классом.
- Цель: стимулировать навыки письменной речи и публичного общения, а также развивать способность выражать мысли и эмоции в адресной форме.

Работа с диалогами: восстановление пропущенных реплик

- Задание: Учащиеся получают диалоги из произведения, но с пропущенными репликами. Им предлагается восстановить диалог, придумывая недостающие фразы, а затем разыграть его перед классом.
- Цель: развить навыки диалогической речи, умение поддерживать беседу и проявлять инициативу в общении.

«Карта персонажей» с характеристиками

- Задание: Дети работают с картой, на которой изображены ключевые герои произведения, и к каждому герою прилагается краткое описание. После обсуждения характеристик в парах или малых группах ученики представляют свои идеи классу.

- Цель: развить умение кратко и логично излагать мысли, использовать элементы групповой работы и публичного выступления.

Кроссворды и викторины для парной работы

- Задание: Учащиеся в парах решают кроссворд или отвечают на вопросы викторины по сюжету книги, помогая друг другу, если возникает трудность. В конце пара делится ответами и новыми знаниями.
- Цель: укрепить сотрудничество и навыки вербального взаимодействия, развить чувство взаимопомощи и коммуникативную гибкость.

«Придумай продолжение»

- Задание: Учащиеся получают рабочий лист с отрывком текста, а затем предлагают продолжение истории, используя свой опыт и воображение. После выполнения задания дети делятся своими историями с одноклассниками.
- Цель: активизировать творческое мышление и навыки рассказчика, развивать уверенность в публичном выступлении и выразительное чтение.

«Герои и их поступки»

- Описание: На рабочем листе перечислены основные герои произведения с кратким описанием их поступков и характерных черт. Учащимся предлагается обсудить, какие качества присущи героям, какие поступки они считают положительными или отрицательными.
- Применение: После обсуждения в парах или группах ученики делятся выводами перед классом.
- Цель: Развивать навыки анализа, критического мышления, умение аргументировать и выражать свои мысли.

«Словарь эмоций персонажей»

- Описание: Учащимся предлагается отметить эмоции персонажей в разных ситуациях и объяснить, почему, по их мнению, герой чувствовал себя именно так.
- Применение: Рабочий лист используется для парной или групповой работы, где ученики могут сравнивать свои варианты с ответами одноклассников.
- Цель: Способствовать развитию эмоционального интеллекта, умению выражать мнение и сочувствовать.

«Лабиринт сюжета»

- Описание: Лист содержит схему сюжета произведения, где отмечены ключевые моменты и вопросы на тему «Что произошло дальше?» или «Почему это произошло?».
- Применение: Работа в группах, каждая группа должна выбрать и обсудить один из моментов сюжета и представить его перед классом.
- Цель: Развивать аналитические навыки, коллективное взаимодействие и понимание сюжета.

«Иллюстрации и обсуждения»

- Описание: Рабочий лист содержит иллюстрации к основным моментам произведения с вопросами: «Что изображено на

рисунке?», «Какое событие это напоминает?», «Как ты думаешь, что произойдет дальше?».

- Применение: Ученики обсуждают ответы в парах или малых группах.
- Цель: Способствовать развитию навыков описания, аналитического мышления и диалога.

«Придумай диалог»

- Описание: На рабочем листе представлены изображения персонажей, и ученикам предлагается придумать и записать диалог между ними.
- Применение: Задание выполняется в группах, после чего диалоги разыгрываются перед классом.
- Цель: Способствовать развитию диалогической речи, навыков командной работы и творческого мышления.

«Чтение с остановками»

- Описание: После каждого значимого события в сюжете на рабочем листе задаются вопросы, которые требуют от учащихся предположений о дальнейших действиях героев или об их мыслях и чувствах.
- Применение: Этот прием можно использовать для группового обсуждения или в форме «мозгового штурма» перед классом.
- Цель: Развивать навыки предвосхищения, анализ и коммуникацию.

«Мини-сочинение: Что я узнал от героя»

- Описание: Учащимся предлагается написать короткий текст о том, чему их научил герой, и объяснить, почему именно этому.
- Применение: Это задание выполняется индивидуально, а затем ученики делятся выводами в классе.
- Цель: Развивать навыки письма, самоанализа, учить выражать мысли и рефлексировать на тему прочитанного.

Использование таких рабочих листов создает условия для коммуникативной активности и обеспечивает глубокое взаимодействие с текстом. Работая в парах или группах, ученики не только закрепляют знания, но и развивают умение выражать собственные мысли, делиться впечатлениями и уважать мнения других.

Активизация коммуникативных навыков младших школьников на уроках внеклассного чтения требует сочетания теоретического подхода и разнообразных практических методов. Применение ролевых игр, коллективных проектов и педагогических приемов способствует формированию у учащихся навыков межличностного общения, развития речи и эмоционального интеллекта. Уроки внеклассного чтения выступают как уникальная образовательная среда, способствующая социализации и общему личностному развитию школьников.

Алена ШКАЛЬ,
учитель начальных классов,
I дидактическая степень,
ПОУ ТЛ им. Дмитрия
Кантемира, мун.Кишинэу

Repere ale demnității noastre

Recent, în satul Sipoteni, care, după cum afirmă Ștefan Maimescu, unul din băștinașii acestei localități, deputat în primul Parlament al Republicii Moldova, este considerat inima Mișcării de Eliberare Națională din raionul Călărași, a avut loc sfințirea și inaugurarea oficială a unei scene de vară din Parcul Familiei, situat în mijlocul acestei așezări pitorești din centrul republicii.

Am poposit aici împreună cu scriitoarea Eugenia Bulat, invitată specială la acest eveniment notoriu, care a avut misiunea de a face o prezentare a cărții sale „Călărașii și Renașterea Națională”. Localitatea mi-a făcut o impresie plăcută de cum am intrat pe teritoriul ei, unde se află „Poarta Sipotenilor”, care ne poate conduce involuntar cu gândul la „Poarta Sărutului” a legendarului sculptor român Constantin Brâncuși. Totuși, în cazul dat avem de a face cu un monument-indicator, care înglobează o troiță, drapelul Republicii Moldova și al Uniunii Europene – valori pentru care au luptat locuitorii acestei comune. Ajunși în centrul satului, unde a fost sfințită și inaugurată Scena de vară în cadrul Parcului Familiei, în fața noastră s-a perindat o priveliște care bucură ochiul și face cinste localnicilor, dând așezării un aspect european. Troița de aici, impunătoare și de o înălțime considerabilă, este un frumos omagiu adus ostașilor căzuți în primul și în cel de-al Doilea Război Mondial. Troița a fost vandalizată de regimul comunist și refăcută de militanții Renașterii. Veteranii de război au scos steaua sovietică de pe obelisc și au pus deasupra Sfânta Cruce. Troița a fost sfințită în 1990. Tot aici, în preajmă, se află o biserică originală înălțată la fel în anii '90 ai secolului trecut, iar alături - Parcul Familiei și scena cu pricina – un proiect realizat de administrația publică locală, Asociația băștinașilor din Diaspora, în cooperare cu Consiliul Raional Călărași, Guvernul Republicii Moldova și Biroul Relații cu Diaspora. La evenimentul de inaugurare au fost prezenți și au luat cuvântul: Nicolae Drăgănel, președintele raionului Călărași, Ștefan Maimescu, reprezentant al diasporei, promotor al Renașterii, decorat cu Ordinul Republicii, Tatiana Rotari, șef Oficiu Teritorial Ungheni al Cancelariei de Stat. Amintim aici că Ștefan Maimescu este unul din protagoniștii volumului Eugeniei Bulat „Călărașii și Renașterea Națională. Mărturii. Evocări. Imagini”. A absolvit Facultatea de Jurnalism a Universității de Stat din Chișinău (1981), iar cariera de jurnalist și-a început-o la Comitetul de Stat pentru Radiodifuziune și Televiziune, în calitate de corespondent special radio pentru zona Centru, activând în această calitate timp de 17 ani. Apoi, după expirarea mandatului de deputat, este corespondent special al Agenției Naționale de presă „Moldova pres” pentru județele Iași și Ungheni, după care secretar de presă la Departamentul Standardizare și Metrologie al Guvernului Republicii Moldova. După aceasta, în 2004, devine unul dintre cei peste 800 de mii de imigranți moldoveni în țările Uniunii Europene (Italia).

În luarea sa de cuvânt în calitate de reprezentant al diasporei, care a contribuit la realizarea Proiectului construcției scenei multifuncționale din Parcul Familiei, a menționat: „Vin cu un salut călduros din partea băștinașilor din diaspora, și anume din Padova, Veneția, Milano, Verona, Parma (Italia), precum și a celor din Canada, Anglia, Germania etc. Diaspora a fost tot timpul cu gândul și cu fapta la cei de acasă și nu este indiferentă față de situația de aici. Sunt mândru că satul se schimbă spre bine și are un aspect tot mai european. Comuna Sipoteni a fost una dintre cele mai active și revoluționare comune în anii Mișcării de Eliberare și Renaștere Națională. Aici în anii tinereții mele a avut loc primul protest împotriva regimului comunist în 1989, când, cu

un an înainte de a fi declarat tricolorul Drapel de Stat, membrii grupului Frontului Popular din sat au arborat mai multe drapeluri tricolore: pe clădirea Sovietului Sătesc, pe cea a Casei de Cultură, în centrul satului – la Monumentul Eroilor, la stația căii ferate Sipoteni, pe cel mai înalt proiector, și al patrulea – la gospodăria silvică (pe turbina de aburi – la o înălțime de peste 30 de metri!). A doua zi, cu 35 de ani în urmă, la 9 mai 1989, sipoteni s-au trezit cu steagurile tricolore înălțate, prevestind Independența Basarabiei față de Imperiul Sovietic. Mă mândresc cu toate schimbările și proiectele realizate în comună mea dragă pe care o iubesc, chiar dacă sunt acum departe de ea de vreo 20 de ani. Dar sufletul, cugetul, inima îmi sunt aici. De aceea în 2018, când unanim consilierii au votat simbolic Reunirea Basarabiei cu România, m-am gândit că Sipoteni trebuie să fie decorat cu cea mai înaltă distincție de stat și iată, astăzi, venind aici, am decis ca anume cu acest ordin, cu care eu sunt decorat, să decorez comună natală, iar cea mai înaltă distincție de stat - Ordinul Republicii - să se păstreze în Muzeul Satului și să aparțină întregii comune Sipoteni”.

Apoi i s-a oferit cuvântul scriitoarei Eugenia Bulat, autoarea cărții „Călărașii și Renașterea Națională”, decorată și ea cu Ordinul Republicii: „Stimate domnule primar, stimate președinte al Consiliului Raional Călărași, Nicolae Drăgănel, dragi sipoteni, dragi reprezentanți ai diasporei, îngăduiți-mi să vă felicit pe toți cu ocazia acestei sărbători - inaugurarea Parcului Familiei și scenei multifuncționale de vară. Acest spațiu va deveni unul funcțional, unde să vă puteți întâlni la mai multe manifestări culturale-artistice. Vă port un respect deosebit încă de pe atunci, când am pășit prima oară pe vatra acestui sat, atunci când după perioada sovietică ați făcut un lucru la fel de frumos, când ați sfințit prima oară pe vatra satului o troiță. Era un lucru neobișnuit, în fața ochilor mei stă și astăzi imaginea comunității Dumneavoastră. Satul Dvs. a dat naștere unui om deosebit. Vorba e de Ștefan Maimescu. Trebuie să vă spun un lucru. Consăteanul Dvs. Ștefan Maimescu, votant al Independenței Republicii Moldova, cavalier al Ordinului Republicii, a fost în anii Mișcării de Renaștere Națională cel mai curajos om din întreg raionul Călărași și nu numai. Avea o poziție

absolut excepțională. Despre aceasta, dar și despre alte lucruri o să aflați mai multe în această carte a mea - „Călărașii și Renașterea Națională”. Ea cuprinde, printre alte fapte și mărturisiri, un interviu amplu pe care mi l-a acordat Ștefan Maimescu, fiind cel mai motiv interviu, veridic și consistent, din întreaga carte. Și acest lucru se datorează unui fapt, pentru că fratele meu de ideal Ștefan Maimescu a fost atunci la înălțime. Atât Ștefan, cât și eu facem trimitere și la trecut, deoarece suntem iarăși în cumpănă, ne confruntăm cu presiunea aceasta că trebuie să luăm o decizie - spre Est sau spre Vest, spre lumea civilizată sau spre lumea rusă, care iată ce face cu Ucraina, o martirizează. Nu putem să nu vorbim despre aceste lucruri.

Despre Renașterea Națională am scris în acest volum - „Călărașii și Renașterea Națională. Mărturii. Evocări. Imagini”.

Cartea a fost lansată și la centrul de cultură „Ion Ungureanu” din Călărași. Este prima carte de istorie orală din Basarabia după 1989. Prima care vorbește, inclusiv prin documente, despre adăcurile Renașterii Naționale. Renașterea Națională nu s-a întâmplat numai la Chișinău, ci și aici a fost. Acolo erau ideile, aici era forța. Istoria se face prin oameni, iar Dumneavoastră, aici, ați fost cu adevărat oameni cu majusculă. Iar reprezentanții Dvs., așa cum spuneam, Ștefan Maimescu, dar și Mihai Braga, Mihai Oanța, căruia îi spuneam noi Mihai Viteazul, și alți bravi militanți pentru democrație, au fost la înălțime. Spunea Mihai Eminescu că noi inteligențe avem, dar caractere mai puține. Să avem credință, să avem răbdare și să avem verticalitate, ca să fim în unison cu istoria. O forță străină și rapace investește aici bani prin corupții care au fugit peste hotare, ca să se salveze de detenție, investește aici bani mari și cumpără voturi de la oamenii care nu au demnitate... Este o rușine că se întâmplă așa și este o agresiune, de fapt. Noi trebuie să fim oameni curajoși, să fim oameni cinstiți, oameni care ne apărăm demnitatea și ne apărăm pământul nostru, ne alăturăm Europei Civilizate.”

Pentru a completa cele spuse anterior și a vă trezi curiozitatea să citiți această carte-document, dar și artistic-publicistică, în același rând, voi apela la câteva referințe critice de pe coperta a patra a cărții. Prima aparține distinsului poet, scriitor și patriot, om politic Ion Hadărcă, vicepreședintele Academiei de Științe a Moldovei, care a stat la începuturile Mișcării de Eliberare Națională, drumul căruia a început în raionul Călărași: „Anume... atunci, în miez de ghenar și în plin proces de înaintare a candidaților în primul Congres al deputaților poporului din URSS, are loc întâlnirea mea direct cu grupurile de inițiativă cenaclieră, din Nisporeni (Ion Bouroș, Ion Teleman, Victor Rusu, frații Adam, Maria Ciobanu, primarul Constantin Oboroc ș.a.) și cea din Călărași (Sergiu Cojocar, Ștefan Maimescu, Eugenia Bulat, Daria Radu, Inga Druță și Victor Buruiană, Nicolae Pârțac, locotenent-colonelul Gheorghe Delejan, soții Gheorghe și Nadia Pruteanu ș.a.).

Aceștia, modești cenaclisti locali, mi-au fost apoi persoane de încredere în campania extenuantă, din sat în sat, prin cele două raioane, care au servit drept model de trezire și de luptă deschisă pentru întreaga republică!”

În final, vin cu un îndemn la lectura acestui volum, pe care îl am de la autoarea cu următorul autograf, chiar pe coperta cărții „Călărașii și Renașterea Națională”: „Fratelui de Ideal, A.V., cu prețuire E.Bulat. 29.10.2021.” Îndemnul vine mai ales pentru tânăra generație, care se bucură astăzi de mai multe libertăți și n-a prins acele vremuri de răsturnare. Nimic nu se dă în această viață fără eforturi și muncă asiduă. Istoria uneori se poate repeta, evident, nu întocmai, poate chiar în variantele cele mai proaste. Să nu uităm de avertizarea făcută de istoricul Nicolae Iorga: „Istoria își bate joc de cei care nu o cunosc, repetându-se.”

Andrei VIZIRU

CNAM:
Seturi de

inventar sportiv
pentru 20
de instituții
de învățământ

Compania Națională de Asigurări în Medicină (CNAM) va oferi seturi de inventar sportiv pentru 20 de școli din țară. Primul set a și fost înmănat conducerii Școlii auxiliare nr. 7 din Chișinău, instituția fiind parte a proiectului „Creștem o generație incluzivă și activă”, finanțat din fondul măsurilor de profilaxie al companiei.

Un set este alcătuit dintr-o minge și porți de fotbal, o pompă pentru minge, bavete și o scară de antrenament, o minge pentru gimnastică, o coardă de sărit, un cerc hula-hoop cu aparat de masaj pliabil, conuri și bariere.

Acest proiect susține copiii și adolescenții cu nevoi speciale pentru promovarea unui stil de viață sănătos prin activități fizice. De remarcat că în intervalul martie-octombrie curent, peste 7400 de copii și adolescenți cu nevoi speciale din instituțiile respective au participat la competiții sportive, excursii, tabere, concursuri și ateliere de lucru.

ANUNȚ

Liceul Teoretic „I.S.Neciu-Levițchi” anunță concurs pentru ocuparea funcțiilor vacante:
director adjunct pentru educație - 1,0 unitate;
director adjunct pentru instruire - 1,0 unitate.

Actele vor fi depuse la Liceul Teoretic „I.S.Neciu-Levițchi” pe adresa:
Chișinău,
str. Ion Pelivan, 24.
Data-limită de depunere a actelor
- **13.12.2024, ora 17.00.**
Telefoane de contact:
(+373) 022 744522, 022 750424.
e-mail: levitschi1@gmail.com

Univers Pedagogic pro

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: universs2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 1216.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

RESPONSABIL DE EDIȚIE ▶ Oxana Parașciuc

REDACTOR PRINCIPAL ▶ Nicolae Jantic

REPORTERI ▶ Iulian Bogatu,
Silvia Țurcan

CORECTOR MACHETATOR ▶ Elvira Țăganaș-Pântea
Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>